

Utópiától Ecotópián át a hajnal városáig...
(Aurowille – City of Dawn)

“A város a világ értékrendjének megnyilatkozása, ezért építésének át nem hágható törvénye van. Aki a várost ezeknek a törvényeknek ismerete és megtartása nélkül építeni megkísérel, az köveket hord össze egy helyre, de a kövek nem jelentik azt, hogy amit felépített, az város”(HAMVAS B. 1995).

A jövővel kapcsolatos elméleti és gyakorlati munkák nagy része automatikusan felveti az utópia kérdését és ettől kezdve érdekes a történet...

Az ember örök vágya a boldogság, és ennek elérésére közvetlenül vagy közvetve mindent, de mindent megpróbál. A civilizáció teljes története erről szól. Valódi vagy vélt boldogságunkat azonban nem vagyunk képesek felismerni, vagy nem vagyunk hajlandók beismerni önmagunknak sem, és így aztán összemosisodik a biztonsággal, kényelemmel és egyebekkel...ez pedig örök konfliktust eredményez. A boldogság keresése ezért pótcselekvések sorát jelenti, amelyek közül legáltalánosabb a faj- és létfenntartás szükségletein túlmenő fogyasztás és a függőségi kapcsolatok minden formája. A mai népességszám és fogyasztási igények átlélik a Föld eltartó képességének határát és várhatóan súlyos környezeti, gazdasági, társadalmi konfliktusokat eredményeznek.

Utópiák és a boldogság

Az utópiák alapvetően boldogságképek, ezért ettől kezdve komolytalannak tűnik a történet a tudomány számára, és inkább csak kultúrtörténeti jelenségként értékeli, így hát a jelenre, jövőre vonatkozó munkáját már kutatásnak, tervezésnek minősíti. A tudományos kutatás ennek érdekében viszont tárgyiasítja magát az embert (POLÁNYI K, 1976) szinte csak piaci szereplőként veszi számba, annak ellenére, hogy tudományos kutatások sora állítja (ELSTER 1995), hogy cselekvéseinket a vágy motiválja, döntési mechanizmusaink alapja az érzelem és “újra el kell ismernünk a hitről, hogy minden tudás forrása”(POLÁNYI M. 1994).

Az utópiák olyan átfogó társadalomképek, amelyek irreálisan és ideálisan eszményi állapotokat írnak le. A fogalom Th. More (MORUS) 1516-ban kiadott Utópiájának címéből származik, de az előzménye már az ókorban megtalálható. Platón ie. 387 körül létrehozta az Akadémiát, ahol tanításai, gondolatai, ideái elhangzottak. A fogalom eredeti jelentése az ógörög u-to-posz "nem létező hely" szóból származik, ezt magyarul talán a népmesék “seholsincs ország” fogalma adja vissza, amely az üveghegyen túl, az óperenciás tenger partján található valahol....

Az utópiák általában azt a társadalmi-gazdasági és városépítészeti keretet keresik, amelyekben

a megígért, biztos boldogság vár az ott lakókra. Az utópisták általános jellemzője, hogy a tökéletes társadalomban és városban vélték a problémák megoldását, amelyben a tökéletességet a magas fokú, ideákra épülő emberi tervezés biztosítja. A tökéletes társadalom és a boldog ember olyan városokban él, amelyet mértani pontossággal terveznek, átlátható, ellenőrizhető és a bölcsesség nevében, demokratikusan irányítanak. A legradikálisabb utópiák kommunisztikus jellegűek, a teljes egyenlőséget hirdetik és megvalósíthatónak tartják. Ezekben az utópiákban a személyes szabadság teljes kibontakozása nem kap hangsúlyt. A közösségnek alárendelt, fegyelmezett embertípus az ideál.

Az utópiák alaposabb elemzése nagyon sok érdekes, izgalmas összefüggést tárhat fel.

Az utópiák jelentős része annak a felvilágosodásnak a terméke, amely a racionális gondolkodás és a természet feletti uralom megszerzése jegyében gondolkodott. A természetes változások és változtatások helyett radiálisan újat akartak, és nem fogadták el azokat a lassú átmeneteket, amelyek szintén a természet változásainak a jellemzői. Ezek az utópiák tagadták a történelem és a természet alapvető jellemzőjét, az állandó változást és a változatosságot, és nem ismerték fel a változások lényegét valamint a szerepét. A felvilágosodás kora nem ismerte a természet és a társadalom változásainak kaotikus tulajdonságát. A természetben és társadalomban átlátható és ezért kezelhető, ellenőrizhető és irányítható rendet, egy konkrét és állandó, örök állapotot akartak, mivel ebben látták a tökéletesség feltételeit. Az utópiák a változások tagadásában és az örök állandóságban gondolkodtak.

Utópiák és a hatalom

Az utópiák boldogságképe azonban megtévesztő, mivel legalább annyira szolgálja a hatalmat, mint a boldogságot. A felvilágosodás korának utópiái könnyebben átláthatók, részben a történelmi távlat miatt, részben mert kor irodalma kimondja: "Emberi tudás és hatalom egy és ugyanaz"(BACON , F. 2001). A racionalitás és a természet megismerésének szándéka egyértelműen a hatalom érdekeit szolgálja.

A XX. század második felének, a modernitásnak az irodalma számos megközelítésben tárja fel a láthatatlan hatalom megnyilvánulásait.

Mivel a hatalom rejtett szándéka bonyolult áttételekben nyilvánul meg, ennek felismerése nem egyszerű, mivel beleszületünk, ezért magától értetődőnek tartjuk és "álmunkban" sem jut az eszünkbe.

A hatalom uralja a természet minden megnyilvánulását. A természet annak ellenére, hogy létfenntartó rendszer, mégis alárendelt szerepet kap a modern társadalmak életében és gondolkodásában. Erőforráskészlet, hulladéklerakó és "turisztikai termék" a piacon. Tárgyasult, mintha az emberi munka eredménye lenne (POLÁNYI K. 1976). Piaci áru, amely adható-vehető, árát pedig nem a valódi értéke, hanem a kereslet – kínálat törvényei határozzák meg. A hatalom a természetet kizsákmányolja, és ezen a tényen nem változtat az, hogy az emberek biztonsága és boldogsága érdekében teszi. FUKUYAMA szerint: "A modern technika igájában hajtja a természetet, az ember régi ellenfelét és a boldogság szolgálatába állítja (1994).

A hatalom kizsákmányolja az emberi élőlényt, az emberi testet is. Nemcsak a munkaerejét használja ki, hanem a társadalmi közmegegyezés, a közízlés segítségével meghatározza a táplálkozási szokásokat, és az elfogadott esztétikai kategóriák, a divat és a média segítségével

még azt is, hogy mennyit egyen, mit igyon, hány kiló legyen... A szépségipar kontrollja kiterjed a teljes testre, annak megjelenésére, külső állapotára (BOURDIEU, P. 2000). A szépség formája állandóan változik, újabb és újabb kiadásokra kényszerítve elsősorban a nőket, akiket a társadalmi elvárások kergetnek bele ebbe az ördögi körbe: pénzt kell keresnie ahhoz, hogy a szépségipar termékeit meg tudják fizetni, különben nem lesznek kelendő áruk a piacon. A szépségipar a modern államok gazdasági tevékenységének igen jelentős részét teszi ki: kozmetikai ipar, plasztikai sebészet, divat, fogyókúrák, reklám, média, stb. Ez az ágazat termeli az ipari országok GDP értékének több, mint 20%-át (WOLF, N. 1999). A hatalom számos szerző szerint a legerősebben a szexualitást uralja (FUCOULT, 1999, BOURDIEU, 2000). A szexuális élet természetessége a tabuk, kényszerek és elvárások hatalmi kontrolljának áldozatává vált. A szex-ipar a hozzátartozó kereskedelemmel és turizmussal együtt további jelentős GDP hányadot jelent. A világtörténelem legnagyobb rabszolga kereskedelme az utóbbi három évtizedben eladott 30 millió nő és gyermek, akiket Dél-kelet Ázsiából vittek el a szexipar, a szervkereskedelem és a háztartások, egyéb gazdasági tevékenység számára (Worldwatch Institute, 2002).

A hatalom uralja a természetet, az emberi testet és annak természetes életét. A hatalom az élet felett uralkodik. "Emberi tudás és hatalom egy és ugyanaz"(BACON 2001). Sagan szerint viszont "Az ember végzete a tudás" (SAGAN, 1990).

A hatalom számára az is fontos, hogy a boldogságunkat is uralja. A kultúra számtalan megnyilvánulása ígér boldogságot. A hatalom tudni véli, hogyan lehetünk boldogok. Nyilvánvaló, hogy manipulál a céljai érdekében és ezt BEIGBEDER, a reklámszakember egyértelműen megfogalmazza: "az én szakmámban senki sem kívánja, hogy boldogok legyetek, mert a boldog ember nem fogyaszt"(BEIGBEDER, 2001). Nyilvánvaló, hogy a hatalom álságos szándékkal akar boldogságot biztosítani az emberek számára. Csak olyan boldogságot enged meg, amely nem veszélyezteti hatalmát, érdekeit. Valódi célja csupán saját hatalmának biztonsága. Ha őszintén akarunk gondolkodni, világossá válik, hogy csak pótcselekvéseket enged meg. A valóban boldog ember ugyanis a teljesség állapotában él, alig van szüksége valamire, nem manipulálható sem a piac, sem a politika által. A boldog ember megéli a teljességet és nem megvásárolja a szupermarketekben, számára a szabadság a tudatának szabadságát jelenti és nem a fogyasztás szabadságát, számára a szeretet nem az elvárások teljesítése és a függőség eszköze, hanem megéli a feltétel nélküli és korlátlan szeretetet.

A világ értékrendje és törvénye erről szól. Nemcsak Hamvas megfogalmazásában, hanem a modern urbanisztika több kiemelkedő képviselője is leírja: "szakmánk csak akkor képes túlélni önmagát, ha létét spirituális értékek szolgálatába állítja és ezt az érték-központúságot tudatosan felvállalja" (MEGGYESI, 1998). A város az emberi tudat kiteljesedését, a kreativitás kibontakozását, "divinációját" (MEGGYESI T. 1998) hordozó környezet, amely a világtörvény szellemében épül. A végtelen kreativitás megnyilvánulása nem más, mint a világegyetem önteremtő, önszabályozó végtelenségének folyamata, amelyet evolúciónak nevezünk.

A fejlődés, a kibontakozás, kiteljesedés, magasabb szintre emelkedése, amely minden élőlény és organikus rendszer változásait hordozza, a világtörvényt jelenti. A fejlődés az Univerzum teljes életére jellemző. Ezt fontos hangsúlyozni, mivel a nyugati kultúra hajlamos arra, hogy csak saját gazdasági-technikai fejlődését minősítse annak. Az Univerzum fejlődésének mintázata és jellemzői érvényesek a benne élő emberre és az társadalmakra is.

Utópia

A felvilágosodás korának utópiái a boldogság és biztonság képét rajzolták meg. MORE, Th. (1516) Utópiája, az újkori reneszánsz utópiák előképe volt. A fennálló társadalmi viszonyok kíméletlen bírálata mellett bemutatott egy elképzelt és idillikusnak tekintett társadalmi rendet, amely egyszerre pogány és kommunisztikus városállam, ahol az intézményeket, politikát az ész és az ésszerűség irányítja. CAMPANELLA írásaiban a társadalom, mint örök érvényű harmonikus rendszer jelenik meg, amelyet a teokratikus uralom irányít, ahol az alkotás a tudás, hatalom, szeretet egysége által jelenik meg (Napváros, Napállam 1623, 1632).

Az utópiák nagy része általános és konkrét tervben fogalmazta meg a tökéletes társadalmat vagy várost (MORELLI 1755, HOLBACH 1770, AUBRY 1797). Radikális terveik átmenet nélküli "jövőugrást" javasoltak, a várostervek teljesen új, előzmény nélkül jelentek meg, illetve földrajzilag sem létező helyen, mint Bacon Új Atlantiszában (1627). A sehohol-sincs-városokat általában szabályos, egységes, homogén és sokszorosítható elemekből tervezték. Pl. MORELLI (1755) városa szabályos, négyzet alaprajzú, ahol a körzetekben minden épület építforma és a körzetek sokszorosíthatók.

Ecotópia

A racionalitás utópiái után egész más világ tárul fel CALLENBACH: Ecotópia (1992) című művében. A "zöld gondolat" egyik világhírű munkájában a szerző egy könnyed stílusú, romantikus keretben mutatja be az ökológiai és spirituális tudatosság megvalósításának egy lehetőségét. Ez az utópia szinte teljesen ellentétes a történelmi utópiák értékrendjével.

Ecotópiában senkinek sem ígérenek boldogságot, mindenki saját magát teheti boldoggá, vagy szenvedhet, ha akar. Ugyanakkor figyelnek egymásra az emberek, és tiszteletben tartva egymást, segítőkészek. De nincs feltétel, nincs elvárás, mindenki szabad és független egyén. Ezzel együtt a személyes felelősségtudat a közösség érdekeit szolgálja. Ecotópiában nincs merev rend, a véletleneket hagyják szabadon megnyilvánulni, és a változásokra nyitottak. Az emberek kreatívak, bátrak. Ecotópia egyik alapja az ökológiai tudatosság. Nagyvárosaikba benyomult a természet, a lebetonozott patakokat kibontották, elektromos járművek közlekednek ingyen. Az ipar teljesen átalakult, a high-technológia fókusza a környezetvédelemre és a recycling anyagokra irányult, még az új házak is ilyen műanyagokból készülnek.

Ecotópia másik alapja a spirituális tudatosság. A természet tisztelete nemcsak a fák ültetésében és az erdők védelmében nyilvánul meg, hanem felelevenednek az ősi rítusok, amelyben a közösségi lét összetartó erejét élék meg az emberek. Szent fák és források körül élék meg életük nagy eseményeit és élményeit. Ősi harci rítusokban mérik össze erejüket és versengési vágyukat a férfiak. A szeretet természetes és szabad.

Ecotópia nagy poénja, hogy a szerző meghatározza a helyszínt: az Egyesült Államok nyugati parti államai egy szelíd forradalom után kiválnak az Államokból és teljesen elszigetelt, független és önálló országot alakítanak ki, amelynek női elnöke van és ahol teljes egyenrangúságban élnek a nők és férfiak.

Tulajdonképpen létezik egy érdekes "folytonosság", amelynek alapja az a tény, hogy Amerika nyugati partján élők mindig szabadabbak és haladóbbak voltak, mint a keletin. A paradigmaváltás nagy bölcsője a szilikon-völgy, ahol a tudományos kutatások eredményeit a szabadon gondolkodók és az ázsiai guruk szintetizálják és közvetítik.

Ecotópia az őszinte és igazi szabadság világa, ahol a boldogság képét nem a hatalom rajzolja és a média retusálja, hanem mindenki megélheti saját maga teremtette boldogságát.

Utópia és valóság

Az utópia talán csak addig az, ameddig nem valósul meg. Ettől kezdve már valóság, bár gyakran még kísérletként értékeljük őket, mivel ezek egyedi példák, valamint egy település sikerességének a megítéléséhez hosszabb időre van szükség.

Napjainkban is épülnek új települések itthon és külföldön egyaránt. Ezek részben az ökológiai tudatosság elveire (Gyűrűfü), részben pedig vallási - spirituális elvekre támaszkodnak (Somogyvámos, Auroville), és bebizonyítják, hogy nem utópiáról van szó, hanem az ember számára olyan természetes életmódról, amelyre egyre nagyobb igény van és valóban járható út. Az ökológiai tudatosság általában spirituális tudatossággal együtt jelenik meg, azonban, ha nincs összetartó szellemi erő, annak hiánya érződik a településen, és az gyakran csak "összehordott kövek".

Auroville

Auroville (City of Dawn) Dél-Indiában található, Tamil Nadu államban, egész közel a Coromandel tengerparthoz. Egy olyan különleges város, amelynek célja az emberiség egységét megvalósítani, a teljesség részeként megtestesíteni a teljességet.

Története is különleges:

Mirra Alfassa, aki Párizsban született 1878-ban, édesanyja egyiptomi, édesapja török, fiatalkorát Algériában és Párizsban töltötte, majd francia férjével Japánban is élt, 1914-ben Indiába utazott, Pondicherry-be, ahol találkozott Sri Aurobindoval, a nagytekintélyű vallási vezetővel. A találkozás során felismerték, hogy szellemi-lelki társak. Mirra 1920-ban letelepedett itt, és sohasem hagyta el ezt a helyet. Szellemi-lelki kiteljesedése olyan fokú volt, hogy őt nevezték „The Mother”-nek. Származását és életét úgy értékelte, hogy "aranyhíd" Kelet és Nyugat között, összekötő szál az emberek és a népek között. A város alapításának gondolata még a 30-as évek előtt született meg, majd a 60-as években a Sri Aurobindo Társaság bejelentette, hogy a tervek megvalósítását el lehet kezdeni. A gondolat, majd a város folyamatosan komoly anyagi és erkölcsi segítséget kapott India kormányától és az UNESCO-tól.

Az Auroville Charta így fogalmaz:

„Auroville senkié sem. Auroville az egész Emberiségé. Az élet itt az Isteni tudatosságot szolgálja.

Auroville a véget nem érő tanulás, állandó haladás és az örök ifjúság otthona.

Auroville híd a múlt és a jövő között. Lehetőséget ad mindenkinek a külső és belső világ felfedezésére, és forrás a jövő bátor megvalósításához.

Auroville az anyagi és spirituális kutatás színhelye, az élet és az Emberiség egységének megnyilvánulása.”

Az alapítók megfogalmazása szerint a “Auroville egy új kor, egy új város hajnalát hordozza (Dawn of City)”.

A város terveinek alapját megalkotó Mirra Alfassa (The Mother) teljességben, egységben gondolkodó asszony, aki egyúttal evolúcionista gondolkodó volt, felismerte az emberiség egységesülési folyamatát, tudati fejlődését és a világmindenség végtelenségét. A város szerkezetét a Galaxis erővonalainak, spirál-karjainak formáját követve egy belső magból kiinduló négy zóna adja meg.

1968-ban ötezer ember összejövetele alapította meg a várost egy banyanfa közelében, amely a város középpontja. A világ 124 országából érkeztek gyerekek, akik a hazájukból hozott földet összekeverve egy lótuszformájú márványurnába helyezték és ez az Amphiteátrum alapköve. Ekkor adta át Mother a Chartát.

A városban jelenleg csaknem 2 ezren élnek a világ 35 országából, köztük magyarok is. A

tervek 30-50 ezer lakót várnak.

Az alapkö letételekor a 121 ország és India 23 államának ötezer gyermeke saját hazájának földjét egy fehér márványból készült lótusz-formájú urnába tette, és ezt helyezték el a mai Amphiteatrum területén.

A terveket Roger Anger francia építész készítette, aki jelenleg is ott él. A Koromandel-part francia gyarmat volt, ezért és a Mother származása miatt a település neve is francia - latin szóösszetétel. Auroville nevének jelentése: "hajnalváros", ezzel egy új kor és új élet kezdetét szimbolizálták. A település méretei és népessége alapján inkább falu, de egyébként város szót használnak a dokumentumok. Auroville olyan város, amely tulajdonképpen falu, természet-közelű életformával, mivel önellátó gazdálkodást folytat, beépítettsége alacsony fokú, és nincs szükség elkülönült rekreációs terekre sem. Az egész város szépségével, természetes és épített környezetével folyamatosan pihentet és inspirál, ezzel újratermeli a kreatív energiákat. Vannak sportlétesítmények és játszóterek ugyan, de a spirituális élet miatt sincs szükség az európai értelemben vett rekreációs funkció biztosítására.

A település központja a Béke földje. Itt található az Amphiteatrum az Egységes Emberiség urnájával, és a Matrimandir, amely az egyetemes tudatosság fantasztikus épülete, szimbolikus tartalmú kerttel és tóval.

Auroville területe majdnem 2 ezer hektár, és ebből mindössze 234 hektár van beépítve. Ez az arány jelzi a természet tiszteletét, amely tudományos alapokon és spirituális tapasztalaton nyugszik.

A zöldövezet teljes gyűrűként fogja körbe a várost, jelenleg 405 hektáros kiterjedésével.

Itt található az organikus gazdaságok, erdők és állatok, ez az övezet gát a város terjeszkedésével szemben, élőhelyet nyújt a vadvilágnak és biztosítja a természeti forrásokat, élelmet, fát, gyógynövényeket és helye a pihenésnek.

A zöldövezet 405 hektár, de a tervek szerint legalább 800 hektárra bővítik. Jelenleg parlag, terméketlen földeket fognak csatolni a zónához, és komplex táj-restaurációt hajtanak végre, ezzel teljessé téve azt a folyamatot, amelyet Auroville elkezdett. Az építkezések előtt a táj a helytelen föld-használat és a monszunesők miatt teljesen lepusztult, a táj növényzet nélküli vörös félsivatag volt. Több mint kétfélmillió fa, bokor és cserjenövényt ültettek el, hatalmas természet-felújítást végezve. A zöldövezetben és a tágabb ökorégióban kb. 50-60 kisméretű gátat építettek, amelyek feladata a monszunesők eróziójának megakadályozása és a lehulló csapadék tárolása. Ezt a munkát komoly tudományos kutatások és kísérletek előzték meg, és az eredmények példát jelentenek az ázsiai országok nagy része számára. A terméketlen sivatag helyét ma Gaijai kertjének nevezik.

A várost körülvevő ökorégióban mintegy 60-70 falu található, itt 20 organikus gazdaságot hoztak létre a város szakemberei. Auroville eredményei és támogatása hatására ezekben a falvakban öko-szociális programok működnek, oktatás, szakképzés – főleg a nők számára – alternatív energiatermelés és kisléptékű ipari tevékenység, valamint fenntartható településfejlesztés és építkezés.

Auroville grandiózus szerkezete és a központot alkotó Matrimandir mellett a többi épület is igényes és egy részük különleges. A város lehetőséget ad a tervezőknek a kísérletezésre. A házak az ökológiai és spirituális tudatosság szellemében készültek, alternatív technológiákkal, helyi anyagokkal.

A fenntartható fejlődés elvei szerint önellátó gazdálkodást folytatnak, de kiváló minőségű termékeket exportálnak is, pl. magokat, gyógynövénykészítményeket, illóolajokat, stb.. A város kis- és középleptékű iparral rendelkezik, amely sok munkaerőt igényel, de nagyon

fontos, hogy az embereknek legyen értelmes munkájuk, munkahelyük.

Az energiát nagyrészt napenergia biztosítja, főzésre is naperóművel előállított energiát használnak, szolar-konyhának nevezik az ezeradagos éttermet.

A zöldövezetben biogázt is termelnek. Az alternatív technológiákat kutató központjuk kidolgozott egy szél- és vízenergiával működtetett kisméretű „eróművet” amelyből kb. 30 van a város területén, és ezt a technológiát továbbadták az indiai településeknek.

A közlekedés gyalog, kerékpárral, motorral történik, árut tehennel szállítanak. A tervek szerint tömegközlekedést kell kialakítani, ahogy a népesség növekszik.

A lakóövezet a legtagasabb, a 189 hektár majdnem a fele park és erdő (45%), amely Észak-Nyugat-Dél irányból határolja a zónát, így törekednek a természetes és az épített környezet egyensúlyára. A közlekedés körút és sugárutak kiépítésével történik, amely szektorokra osztja a lakóövezetet. Ez az övezet jól ellátott lakótelep, amely átmenet az egyéni és a közösségi életforma között.

A nemzetközi zóna 74 hektáron terül el, kontinensekként csoportosítva, nemzeti és kulturális pavilonok sokaságából áll a Béke földje mellett, szimbolizálva, hogy az emberiség egysége a sokszínűségeen keresztül fejezhető ki, és minden nemzet része az emberiségnek.

A kulturális zónát 93 hektárra tervezték, Ez a helyszíne az alkalmazott kutatásoknak, amelyek számos tudományterületet foglalnak magukba, az alternatív technológiáktól kezdve az urbanisztikáig, közgazdaságtól az biokémiáig és ökológiáig. Ebben a zónában vannak az oktatási és művészi tevékenységek, szolgáltatások, sporttevékenységek.

A gazdasági-ipari övezet 109 hektár, ahol „zöld gazdaság” tevékenységet folytatnak az önálló város igényeinek biztosítására, kis és közepes léptékű ipar, oktatási központ, művészeti és ipari műhelyek találhatóak, és itt van a városi adminisztráció is.

Auroville valóság. Megálmodói sohasem ígértek boldogságot az itt élőknek. Mindenki tudta és tudja, hogy elkötelezett és kitartó munka szükséges egy ilyen város létrehozásához. A boldogság forrása a teremtő energia, a világtörvényt megvalósító munka és az emberi teljesség megélésének szabad lehetősége.

A modern várostervezés utópisztikus elemei

A modern tervezés és városépítészet napjainkban is beleesik abba a hibába, hogy eltörli, elbontja, eltakarja a múlt épületeit, városrészeit azokkal az emlékekkel együtt, amelyek az egyéni és közösségi identitás részleges hordozói. A városrekonstrukciók gyakran költözésre kényszerítik a lakókat, közösségeket szórnak szét, emberi kapcsolatokat törnek össze, ezáltal megsemmisítik a közösségi és egyéni történelem kisebb-nagyobb részét. Ezzel a gyakorlattal tulajdonképpen kicsit rokon az utópiákkal, mivel többé-kevésbé teljesen újat hoz létre, ami kimondatlanul is tökéletesebbnek van minősítve, mint a régi, és ezzel magában hordozza a boldogság ígéretét, amelyet a reklámok kimondanak.

Az utópia ugyanakkor valami egész más formában is jelen van a városban. A város lakói álmodnak, terveznek és cselekednek céljaikért, és "a város táplálja a vágyakat, az álmokat" (SANDERCOCK 1998), azzal, hogy a megvalósulás lehetőségeit nyújtja, mégpedig részben tudatosan, azaz tervezetten. Ugyanakkor az álmok, remények egy része váratlanul válik valóra: véletlen emberi találkozások, események, egy park, utca, tér, kirakat hangulata sugallta cselekvések által. Ez a véletlen az, amely előmozdítja, táplálja az álmokat és ha nem értjük meg őket, vagy félreértésből racionális tervekkel helyettesítjük, rémálommá válhatnak a kietlen beton-rengetegek, ahol a lélek nem talál természetes otthonra és elsorvad. A véletlen rendkívüli jelentősége hordozza az egyén és a közösség fejlődését, amely a káoszelmélet

kutatásával egyre jelentősebb szerepet kap.

A véletlen lehetőségeit "szükséges változatosságban" biztosító környezetet csak egy organikus szerveződés képes létrehozni.

A fenntartható fejlődés az organikus fejlődéshez igazodó, azt modellező fejlődési pálya, amely reális kereteket ad a geo-bioszférikus korlátok figyelembe vételével, ezért nem azonosítható a történelmi utópiákkal. A fenntartható fejlődés elmélete tulajdonképpen a fejlődés természetének, azaz a természet természetének a feltárása, felismerése, és az emberi rendszerek ehhez történő hozzáigazítása, harmonizálása.

Az emberiségnek mindig voltak elképzelései és vágyai az igazságosabb, szebb jövőről. Ez természetes tulajdonsága az embernek, ezért aztán érthető, hogy Platón gondolatai örök érvényűek. Az igazságos államforma nem réges-régi utópia, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata 1789-ben, Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 1948-ban deklarálta és ez minden modern jogállam alapja. A fenntartható fejlődés hivatalos dokumentumai hasonlóan szép gondolatokat deklarálnak, amelyek ugyanakkor valóban álmoknak tűnhetnek a mindennapi nyomor, háború és kizsákmányolás mellett.

Napjainkban, amikor korszakváltás, megújulás elején áll az emberiség, Platón gondolatai különösen időszerűek.

Athén, a városállam a saját világával, problémáival és a filozófusok ideáival együtt örök példa. Az oikosz - oikumené, a görög városállamok kicsi és részben zárt világa azóta egy végtelen világgá tágult. Az akkori gondok ma a földkerekséget benépesítő emberiség világméretű problémáivá váltak, amelyek ráadásul már a civilizáció létkérdését jelentik.

Modern világunkban a tudatosan tervezett közösségi lét szükségessége fejeződik ki a városokban, falvakban. A közösségek lényege a kapcsolatokban nyilvánul meg, a kölcsönhatások hordozzák a változást, a fejlődést. Kapcsolatok nélkül nincs Univerzum, nincs Föld, nincs élet.

Platón ideájának alapja: "az ember lényege, hogy tanulásszerető és bölcsességszerető".

Ez a gondolat a megújulás előtt álló világ számára üzenet. Az utópia igazi realitása ebben áll.

Felhasznált irodalmak:

FUKUYAMA, F. 1994: A történelem vége és az utolsó ember Európa Könyvkiadó, Budapest

BACON, F. 2001: Új Atlantisz - Novum Organum, Lazi Kiadó, Szeged

BOURDIEU, P. 2000: Férfiuralom Napvilág Kiadó, Budapest,

BEIGBEDER, F. 1999: 1999 Ft Geomédia Kiadó, Budapest

CALLENBACH, E. 1992: Ecotópia Göncöl Kiadó, Budapest

ELSTER, J. 1995: A társadalom fogaskerekei Osiris Kiadó, Budapest,

FOUCAULT, M. 1996: A szexualitás története, Atlantisz Kiadó, Budapest

HAMVAS B. 1995: Scientia Sacra II. Medio Kiadó Kft. Szentendre

MEGGYESI T. 1998: A jövő urbanisztikája – az urbanisztika jövője In: A jövő körvonalai MUT, Budapest

MEGGYESI T. 1999: Égi Jeruzsálem In: Csontos J. - Lukovich T. (szerk.): Urbanisztika 2000 Akadémia Kiadó, Budapest

POLÁNYI K. 1976: Az archaikus társadalmak és a gazdasági szemlélet Gondolat, Budapest

POLÁNYI M. 1994: A személyes tudás Atlantisz, Budapest,

SAGAN, C. 1990: Az éden sárkányai Európa Könyvkiadó, Budapest,

SANDERCOCK, L. 1999: Interjú In: n: Csontos J. - Lukovich T. (szerk.): Urbanisztika 2000
Akadémia Kiadó, Budapest
WOLF, N. 1999: A szépség kultusza Csokonai Kiadó, Budapest
Internet: www.auroville.org
www.krisnavolgy.hu